Interferenţe româno-canadiene

Luminiţa DRUGĂ

Introducere

Deschiderea frontierelor României după momentul Revoluţiei de la 1989 a însemnat libera circulaţie spre destinaţii care până atunci erau numai visate. Însă, pe lângă componenta turistică pe care toţi şi-au dorit-o, a apărut un alt fenomen social, cel al migraţiei forţei de muncă nu numai către ţări din Europa, ci şi spre alte continente: nord-american, australian.

Mişcările de populaţie dinaintea stabilirii graniţelor statelor erau definite prin termenul *migrare.* Lumea contemporană cunoaşte forme mai noi de migrare şi anume: *emigrarea/imigrarea* care pot avea diverse raţiuni: politice, economice, de întregire a familiei sau *follow up*. Emigrarea a avut şi încă mai are profunde implicaţii în lumea întreagă, încă din secolul al XIX-lea, dar mai ales din secolul al XX-lea când, sute, mii de familii din ţări mai sărace ale Europei, Asiei şi-au părăsit ţara natală pentru a emigra. Motivele emigrării sunt multiple şi diverse şi pot fi clasificate în două categorii: *factori* care determină oamenii către emigrare (*push factors*) şi *factori c*are atrag imigranţii (*pull factors*). Din prima categorie putem enumera: seceta, foametea, războiul, corupţia politică, intoleranţa religioasă, lipsa locurilor de muncă. Ca factori care atrag: motive familiale, facilităţi în privinţa sistemului educaţional, stabilitate politică şi economică, toleranţă religioasă, oportunităţi în găsirea unor slujbe mai bine remunerate.

Articolul nostru îşi propune prezentarea câtorva observaţii personale, referitoare la modul în care românii, comunitate minoritară din Canada reuşesc să se adapteze şi să se integreze în sistemul de viaţă din noua ţară, a modului în care reacţionează la schimbarea culturală care rezultă în urma contactului cu noua lor „casă", la implicaţiile pe care stresul aculturativ le are. Cercetarea noastră se bazează, în principal, pe observaţii realizate pe parcursul unei perioade de 6 luni asupra unor „subiecţi" de origine română stabiliţi în oraşele Windsor, Kitchener şi Toronto din provincia Ontario, Canada, în care limba engleză este limbă oficială.

Scurt istoric al Canadei

Canada este un stat federal din America de Nord, despre care s-a spus că este la fel de mare ca şi un continent. Numele *Canada* provine dintr-un substantiv *Kanada*, din dialectul huron-iroquez care semnifică „comunitate".

Primii locuitori ai Canadei au fost amerindienii, mai ales eschimoşi (*inuiţii* care se denumesc ei înşişi „fiinţe umane"). Eschimoşii sunt un popor al mării. Cei din Canada, Alaska, Groenlanda şi Siberia vorbesc limbi diferite, limbi care aparţin grupului lingvistic *eschimoso-aleut* care se împarte, la rândul lui, în două ramuri. Ramura eschimosă se divide în două arii dialectale principale: *yupik* şi *inuit-inupiaq*, denumită cel mai adesea *eschomosa de est* la care se adaugă idiomul *inukitut* din provincia Quebec.

BDD-V2505 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:11 UTC)

La 20 iunie 1867, Guvernatorul General, Lordul Monck a proclamat întemeierea statului Canada şi ziua de 1 iulie a fost aleasă ca zi națională, însă istoria Canadei nu începe la 1867.

În anul 1497-1498, John Cabot (Giovanni Caboto), un marinar din Genova în serviciul Angliei, a ajuns în Nova Scotia, dar în 1534 Jacques Cartier „cucereşte" Canada pentru Franța. În 1535, doi nativi indieni i-au arătat lui Jacques Cartier drumul spre „kanata", adică spre un sat Stadacona din actuala provincie Quebec. Prima menționare oficială a numelui „Canada" datează din 1791, când Quebec a fost divizat în coloniile Canada de Jos şi Canada de Sus. În 1608 a fost întemeiat Quebecul, dar în 1670 Anglia revine cu Hudson's Bay Company şi, în 1713, în urma ciocnirilor dintre englezi şi francezi, Acadia (Nova Scotia) şi Newfoundland sunt preluate de către Anglia. După războiul de 7 ani (1756-1763), Anglia ajunge să stăpânească Canada. La vremea respectivă populația era compusă mai ales din francezi, dar coloniştii englezi se înmulțesc vizibil. În 1849 Canadei i s-a recunoscut dreptul de autoguvernare, iar în 1867 a fost creat dominionul Canadei (compus din Upper şi Lower Canada, Nova Scotia şi New Brunswick) (Lower Canada a fost rebotezată Quebec, iar Upper Canada, Ontario). În 1869, Canada a cumpărat de la Hudson's Bay Company teritoriul numit Rupert's Land, de unde au provenit provinciile Manitoba (1870), Alberta (1905) şi Saskatchewan (1905) iar în 1871, British Columbia se alatură dominionului, pentru ca în 1873 să fie alipită şi Prince Edward Island.

Români în Canada

Structura populației Canadei este compusă din: englezi 43.2%, francezi 28.8%, europeni 24%, indieni autohtoni şi eschimoşi 1.5%, alte minorități vizibile 1.5% [1].

Întrebarea firească care se pune este când şi în ce circumstanțe au ajuns primii români pe pământ canadian? Istoria emigrației/imigrației românești în Canada începe de pe la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea. Nu există date exacte referitoare la momentul în care primul român sau grup de români au ajuns pe continentul nord – american cu intenția clară de a se stabili şi de a rămâne în această țară. Ceea ce se ştie este că pionierii imigrației românești proveneau în cea mai mare parte din Transilvania şi Bucovina.

Probabil că primul val de imigranți români a ajuns în provinciile Alberta şi Saskatchewan la începutul primăverii anului 1899 (http://www.romaniaisrael.com/modules.php?name=News&file=article&sid=182). În ianuarie 1901, aproximativ 100 de familii din satul Boian, Bucovina, întemeiau un sat cu același nume, în Alberta, Canada.

De ce alegeau românii începutului de secol XX calea aspră a emigrării? Motivația a fost susținută de un cumul de factori politico-sociali, dar în special economici. Sărăcia cruntă din satele românești, dominația austro-ungară, lipsa pamântului, sporul natural al populației destul de ridicat, toate acestea combinate cu o serie de informații care soseau din America, năşteau speranțe pentru o viață mai bună şi au constituit factorul decisiv pentru emigrare.

În perioada despre care vorbim, agenții căilor ferate canadiene şi cei ai partidului liberal făceau publicitate în favoarea intereselor politicii de imigrare a Guvernului Federal canadian, în mai multe oraşe şi târguri din Europa de Est, printre

[1] vezi *The impact of multi-ethnicity on Canada education,* editată de Vincent O`Doyle, Toronto, 1977, p. 4.

BDD-V2505 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:11 UTC)

care Cernăuți şi Boian. Țăranii care se hotărau să aleagă această cale vindeau tot ceea ce aveau pentru a putea susține financiar un drum foarte lung, greu şi obositor, drum care se desfăşura în mai multe etape. Călătoreau cu vaporul de la Hamburg până la Halifax, unde un serviciu de recepție, bine organizat, care funcţiona pe principii şi reguli britanice, îi prelua pe noii veniți şi îi îmbarca în trenuri cu destinații precise, spre vestul sălbatic, pe atunci. Călătoria cu trenul dura câteva zile până la Stratchona, capătul liniei sau puțin mai înainte, după care urmau să parcurgă ultima parte în căruțe sau chiar pe jos. Întreaga călătorie dura aproximativ o lună. Marea majoritate a celor care ajungeau la sfârşitul acestei călătorii se aflau în situația neplăcută de a nu avea nici un fel de resurse financiare şi de a nu şti să vorbească în limba noii țări.

Această masivă campanie de colonizare susținută de guvernul federal din acea epocă a avut ca rezultat un influx masiv de imigranți care îşi vedeau astfel un vis împlinit: acela de a fi proprietari de pământ. Conform unei legi a împroprietăririi, fiecare imigrant adult avea dreptul de a dobândi, în schimbul sumei de 10 $, 160 de acri de pământ, cu condiția ca, timp de trei ani respectivul pământ să fie folosit pentru agricultură, iar pe el să se construiască şi un adăpost sau o locuință. Dacă aceste condiții erau îndeplinite, atunci era acordat titlul de proprietar[2].

Munca asupra pământului pe care îl primeau era una extrem de dificilă. Prin efortul a sute de familii de imigranți, dornici de a fi proprietari au fost date agriculturii suprafețe impresionante, acoperite până atunci de păduri seculare. Uneori, pentru că nu aveau animale de povară, țăranii se înhămau pe ei înşişi la plugurile care desțeleneau pământul. De aceea, prima achiziție importantă pe care oamenii o realizau era aceea de a-şi cumpăra animale de îndată ce le stătea în putință. Locuințele în care se adăposteau la început erau, de fapt, bordeie săpate în pământ, cu o singură încăpere, în care locuiau mai multe persoane la un loc. Astăzi, în Alberta există un muzeu care conservă aceste prime forme de habitat ale imigranților în Canada. Strategia aceasta de organizare era caracteristică nu numai românilor, ci tuturor celor care debarcau aici. Imaginea imigrantului care tăia copaci, lucra pământul, a familiei acestuia care locuia în bordeie sau adăposturi construite din bârne poate fi regăsită azi între paginile cărților de istorie, ca un punct de reper important în istoria acestei țări.

Perspectiva de a deveni proprietar era una cât se poate de atrăgătoare pentru foarte multe familii de țărani români care în țara de baştină nu ar fi putut niciodată dobândi astfel de avantaje de ordin material. Pe lângă munca în agricultură, exista posibilitatea de a câştiga bani pe şantierele de construcție a căilor ferate aflate în plină expansiune, căi care urmau să facă legătura cu coasta Pacificului, la Vancouver. Românii au emigrat în Canada în mai multe valuri. Înaintea declanşării primului Război Mondial a sosit primul val de imigranți, mai precis între 1887 şi 1913, iar cei care veneau erau determinați, în exclusivitate, de motive de ordin economic. Unii dintre noii sosiți debarcau cu gândul clar de a se stabili definitiv în Canada, alții doreau numai să câştige ceva bani, să se întoarcă în țară şi să îşi cumpere pământ. Aceştia din urmă au fost cei care s-au îndreptat către centrele industriale mai mari ca Hamilton, Windsor, Regina, Montreal unde puteau lucra în fabrici, în construcții sau în mine. Însă izbucnirea Primului Război Mondial în 1914 i-a împiedicat pe mulți să se mai întoarcă în țară, iar după încheierea păcii mulți erau deja obişnuiți cu un nou stil de viață, cu societatea

[2] *Idem*

BDD-V2505 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:11 UTC)

canadiană, astfel încât au renunțat la ideea întoarcerii. Consecința a fost venirea unui al doilea val de imigranți români, după terminarea războiului, până prin 1929, val mai puțin consistent care cuprindea rudele celor care aleseseră să rămână definitiv în Canada.

După al doilea Război Mondial până în 1955, a fost un al treilea val de români care au emigrat în Canada, iar acum motivele au fost în special de ordin politic. Al patrulea val a fost în perioada anilor 1970-1980. Conform statisticilor oficialităților canadiene, în anul 1986 erau înregistrați peste 60000 de români cu origine unică sau multiplă. Potrivit oficialităților de la „Immigration Canada", după 1990, anual, circa 3000 de familii de români se stabilesc în Canada, stat care încă încurajează emigrarea, multiculturalismul etnic, prin organisme naționale specializate ca Ministerul Federal al Emigrației şi Cetățeniei.

Primii români veniți în Canada s-au stabilit aproape în exclusivitate în preerii, pentru că, țărani fiind, au ştiut să aprecieze potențialul economic deosebit pe care aceste zone îl ofereau: pășuni şi păduri bogate, sol bogat, cărbune la suprafață, rezervoare naturale de apă. Cu timpul au întemeiat sate, unele cu acelaşi nume ca cel al satului pe care îl lasaseră în țară (Boian, Ispas). La început au fost comunități izolate în mijlocul altor comunități de origine europeană, care s-au unit din motive de securitate, dar şi pentru că erau mai apropiați din punct de vedere cultural: germani, saşi, ucraineni, maghiari, ruteni. Comunicarea verbală limitată aducea un plus de dificultate integrării în noua societate, ceea ce i-a împiedicat într-o primă fază să îşi poată depăşi condiția socială în mod semnificativ. Acest lucru se va întâmpla mai târziu şi mai ales pentru copiii primilor veniți, întrucât se reuşeşte dobândirea competențelor lingvistice, adică a limbii engleze ca primă limbă învățată. Pentru cei aflați la a doua generație în Canada, consecința a fost pierderea abilităților lingvistice şi culturale româneşti. Astăzi, cei din categoria menționată nu mai vorbesc deloc româneşte sau, dacă vorbesc, folosesc structuri din limba engleză, iar vocabularul lor este destul de sărac (profesorul G. P. născut în Canada din părinți români, întemeietorul fundației „Graiul Românesc", Windsor).

În ultimii 15 ani s-a înregistrat o explozie a numărului de imigranți români care sosesc în Canada. În prezent, pe teritoriul canadian se înregistrează un număr de aproximativ 156510 români: în jur de 70000 în Ontario, peste 22000 în Quebec, 24000 în British Columbia, 23000 în Alberta, 10000 în Sakatchewan, peste 4000 în provinciile Manitoba, Nova Scotia, Newfondland şi Labrador (Canada`s National Statistical Agency „Census" http://www12.statcan.ca/english/census06/release/index.cfm).

Cea mai mare „concentrație" de imigranți se înregistrează în oraşul metropolă Toronto, unde există aproape 70 de grupuri sau subgrupuri etnice care vorbesc diferite limbi.[3] În Toronto s-au format peste 400 de organizații etnice la care se adaugă 400 existente în provincia Ontario.

Motivele emigrării/imigrării în secolul al XXI-lea sunt tot de ordin economic: dorința de a oferi un nivel de viață mai ridicat familiei şi posibilitatea de a găsi slujbe mai bine plătite. Cei care emigrează astăzi, spre deosebire de pionierii emigrației, sunt în majoritate tineri cu vârste între 30 şi 35 de ani, vorbitori de limbă engleză şi cu studii superioare. Şi aceştia se împart în două categorii: cei care emigrează împreună cu

[3] Cf. Vincent O`Doyle, *op. cit*., p.7.

BDD-V2505 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:11 UTC)

familia, prin programele organizate de Guvernul canadian şi cei care pleacă la început cu contracte de muncă, pentru ca apoi să îşi aducă şi familiile, iar în acest caz vorbim de fenomenul *follow up migration.*

Aculturaţia

În momentul sosirii în ţara de imigrare, străinul, fie că este adult sau copil, se va afla într-un proces de adaptare mai mult sau mai puţin rapid, mai mult sau mai puţin dificil, în funcţie de o serie de parametri: locul şi rolul imigrării în ţara gazdă, durata şi obiectivul proiectului migratoriu, alegerea sau supunerea faţă de fenomenul migratoriu, statutul social şi economic al comunităţii în noua ţară, inserţia în sistemul şcolar sau profesional şi, nu în ultimul rând, vârsta, precum şi faptul de a fi singur sau însoţit de familie.

Orice emigrant este supus, uneori chiar fără a conştientiza acest lucru, fenomenului de *aculturaţie*. *Aculturaţia* reprezintă „preluarea de către o comunitate a unor elemente de cultură materială şi spirituală sau a întregii culturi a altei comunităţi aflate pe o treaptă superioară de dezvoltare (DEX, s.v). Selim Abou (1981) relevă 3 moduri de aculturaţie: *spontană, forţată, impusă.*

Despre *aculturaţia spontană* vorbim atunci când nu există un contact permanent între populaţiile respective, dar există mediatori destul de puternici, ca piaţa economică, exportul de produse, importul de ideologii politice. Aculturaţia este *forţată* când situaţia o impune, dar până într-un anumit punct, pentru că modalităţile sunt lăsate la iniţiativa grupurilor. Astfel se consideră că diferite imigraţii economice sau politice, în societăţile pluraliste, pot păstra pentru un timp instituţiile şi tradiţiile care le sunt proprii. Aculturaţia este *impusă* când ritmul şi modalităţile sunt determinate de către putere, ca în cazul colonizării. Opusul aculturaţiei este *contra-aculturaţia* sau *deculturaţia* adică respingerea brutală, bruscă a culturii noi, atunci când adulţii sau copiii sunt sfâşiaţi între două culturi şi ajung să fie în mod profund afectaţi[4]. În general, imigranţii adulţi pot găsi un echilibru în coabitarea cu un pol exterior apropiat societăţii gazdă (câmpul de activitate, administraţia) şi un pol interior apropiat culturii de origine (universul familiei, timpul liber).

Un grup de cercetători conduşi de J.W. Berry (Berry, J.W., Kim, U., Power, S., Young, M., & Bujaki, M. (1989)[5], se ocupă de minorităţile care trăiesc în Canada şi studiază situaţiile în care grupurile culturale sunt în contact. Cercetările i-au condus la studierea procesului de adaptare şi de aculturaţie în societăţile care, pentru diferite motive, primesc grupuri de emigranţi economici sau politici. Berry precizează că aculturaţia poate fi considerată un fenomen de grup, dar, mai recent, conceptul s-a extins pentru a cuprinde dimensiunea individuală numită *aculturaţie psihologică*. Berry observa că, în principiu, noţiunea de aculturaţie aplicată în ţări de imigraţie ca Elveţia ar trebui să implice schimbări nu numai în grupul dominat pe care îl numeste *grup de aculturaţie*, dar şi în grupul dominant, *grupul autohton*. Acesta observa că grupurile dominate, grupurile de aculturaţie suportă o aculturaţie în mod net mai puternică decât grupul dominant, şi de aceea şi-a îndreptat atenţia asupra acestor grupuri. Se observă, totuşi, că grupurile dominante şi grupurile de aculturaţie nu sunt autonome. În mod cert

[4] Cf. Abou Selim**,** *L`identité Culturelle: Relations intèrethnique et problèmes d`acculturation*, Paris: Anthropos, Editura Pierre Vallaud, 1981, p. 66.
[5] vezi *Acculturation attitudes in plural societies*, in "Applied Psychology", 38, p. 185-206.

BDD-V2505 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:11 UTC)

grupul de aculturație va suporta schimbări mai importante, dar aceste schimbări şi intensitatea lor nu vor fi aceleaşi în funcție de caracteristicile grupului dominant şi ale grupului de aculturație.

Berry consideră că există şase tipuri de schimbări care însoțesc fenomenul de aculturație: *schimbări de ordin fizic* (localizare, urbanizare)*, schimbări biologice* (boli, alimentație), *schimbări politice* (pierderea autonomiei, a drepturilor), *schimbări economice* (şomaj, salarizare), *schimbări culturale* (limba, religia, educația) şi *schimbări sociale* (noi relații interindividuale şi de grup)[6]. Într-o situație de migrație, toate aceste schimbări se vor produce mai mult sau mai puțin rapid şi în condiții mai mult sau mai puțin bune. Schimbările psihologice observate de Berry în cursul aculturației pot avea uneori *consecințe favorabile,* cum ar fi ameliorarea condițiilor economice, medicale etc. şi, pe de altă parte, *consecințe negative*, cum ar fi confuzia identitară, stresul aculturației. Marea majoritate a celor care ajung să trăiască pentru un timp în Canada sunt supuşi acestor schimbări şi nu se mai întorc decât în vizită în țara de origine. Se obişnuiesc cu un nivel de trai mai ridicat, cu o stabilitate economică care le conferă mai mult confort psihic chiar dacă trăiesc şi neîmpliniri referitoare la prestarea, uneori, a unor alte meserii decât cele pentru care şi-au făcut studiile. Se observă, de asemenea o „ştergere" a diferențelor sociale cu o adaptare relativă la noua cultură. Uneori copiii sunt cei care rup echilibrul punând sub semnul întrebării modul de funcționare a acestei culturi şi a acestei aparente adaptări şi asimilări la noile condiții. Copiii aceştia, crescuți între şcoală, casă şi culturile respective sunt constrânşi la o adaptare constantă şi frecventă care cere o reorganizare culturală. Copiii celor care emigrează în Canada sunt un exemplu clar al acestei stări de fapt. Astfel, ei aderă la reguli şcolare, la limba care le este impusă şi aici situația lor este una cu totul specială în cazul celor care urmează cursurile în şcolile catolice cu predare în limba franceză. În timpul pe care îl petrec la şcoală (9.00 a.m. – 15.30 p.m.) vorbesc în franceză, în familie folosesc româna, în mare parte vorbită cu bunicii care-i îngrijesc, iar la locurile de joacă şi la cursurile şcolii duminicale din subsolul bisericii vorbesc în engleză. Toate această „aderare" a lor la o serie de reguli este făcută superficial, pentru a nu se afla în situația de trădare culturală în raport cu mediul lor familial.

Am întâlnit copii care, deşi aveau vârste destul de fragede, dovedeau competența lingvistică de a purta, cu o uşurință deosebită, conversații în engleză, franceză sau română, în funcție de interlocutorul pe care-l aveau. De ce aleg românii ortodocşi şcoli catolice cu predare în franceză pentru copiii lor? Dacă unii fac acest lucru doar din motive de ordin practic, pentru că respectiva şcoală este mai aproape sau e pe traseul autobuzului de şcoală, cei mai mulți optează pentru acestă variantă din dorința de a oferi o bună pregătire bilingvă copiilor, conştienți fiind că aşa vor avea şanse mai mari în a obține în viitor slujbe bine plătite (ne referim la slujbele guvernamentale unde bilingvismul funcționarilor este obligatoriu), dar şi pentru a-i feri, poate, de handicapul necunoaşterii a două limbi străine. A doua parte a răspunsului se referă la lexemul *catolic*. Se preferă învățământul catolic, fără a se renunța la ortodoxism, pentru că acesta este mult mai bine cotat şi mai strict decât cel din şcolile publice canadiene.

[6] Cf. Berry, J.W., *Acculturation and Adaptation in a New Society*, in "International Migration", vol. 30, 1992, p. 70.

BDD-V2505 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:11 UTC)

Adaptarea grupului de aculturaţie va depinde, pentru multe din situaţiile economice, demografice, politice ale grupului dominant, de politica sa de imigrare şi de primire a noilor veniţi. Din informaţiile culese se observă că statul canadian oferă şi astăzi tot sprijinul necesar imigranţilor, pentru adaptarea acestora şi integrarea în noua societate, sprijin profesional pentru învăţarea limbii engleze sau franceze prin cursurile LINC (Language Instruction for Newcomers to Canada), un program federal canadian pentru adulţi cu statut de refugiat sau *permanent residence,* program care poate dura maximum trei ani, perioadă care coincide cu obţinerea cetăţeniei canadiene.

Românii îşi mai păstrează sau nu identitatea lingvistică şi religioasă în afara graniţelor? O întrebare din ce în ce mai frecventă la care nu se poate da un răspuns foarte clar. Există biserici de rit ortodox pe teritoriul Canadei. În oraşul Windsor sunt două asemenea lăcaşuri de cult: catedrala „Saint George" şi biserica „Pogorârea Sfântului Duh", ambele construite cu banii enoriaşilor care şi-au pus casele drept gaj pentru obţinerea împrumuturilor necesare de la bănci. Astăzi, ambele biserici se confruntă cu probleme financiare şi cu lipsa credincioşilor de la slujba duminicală. Se poate vorbi despre un conflict între generaţii. Descendenţii celor care au contribuit financiar la construcţia catedralei cer ca slujba să fie desfăşurată în limba lui Shakespeare, în timp ce majoritatea celor care vin la biserică sunt cei sosiţi după 1990 pentru care strămoşescul *Tatăl nostru* rostit în engleză nu sună foarte apropiat.

Cum este menţinută identitatea culturală? Într-o ţară cum este Canada cuvântul de ordine este *multiculturalitatea,* diversitatea etnică care este susţinută şi încurajată de către forurile naţionale competente. Cu sprijinul oficialităţilor locale, în fiecare an se organizează „Caruselul naţiunilor", o manifestare artistică în timpul căreia fiecare comunitate etnică îşi organizează în manieră proprie sărbătoarea prin care doreşte să-i informeze pe cei din jur despre aspecte legate de specificul naţional: costume, dansuri, specialităţi gastronomice şi bahice tradiţionale. În funcţie de cât de puternică este comunitatea respectivă, sărbătoarea se desfăşoară în locaţii proprii: Centrul Cultural Croat, Centrul Cultural German «Teutonii» sau la biserică. Pentru românii care participă pentru prima dată la o asemeanea manifestare, mirarea este destul de mare. În subsolul bisericii este amenajată o bucătărie unde se prepară tradiţionalele sarmale, în timp ce chiar lângă zidul bisericii, grătarele încinse frig mititeii. Dimensiunea culturală a manifestării se rezumă la dansuri şi cântece populare, la amenajarea unor expoziţii cu obiecte de artă populară românească şi costume naţionale, tot în subsolul transformat ad-hoc în restaurant. Toate acestea se petrec sub privirea lui Eminescu, a cărui statuie se află în faţa bisericii. O altă statuie a poetului se află în oraşul Hamilton.

Cum se orgnizează românii din Canada? În primul rând există „reuniunile de doamne" din cadrul fiecărei biserici de rit ortodox, organizaţii care se ocupă de pregătirea sărbătorilor cu caracter religios. Sunt publicaţii în limba română: *Pagini Aurii Româno-Canadiene*, un ghid practic al românilor pentru teritoriul canadian, „Românul canadian", un cotidian de informaţie şi cultură, „Faptu`Divers", primul săptămânal românesc din Canada, „Doina", magazin al femeilor de origine română, „Românii din Quebec", publicaţie lunară bilingvă de informaţie şi opinie, şi chiar posturi de radio locale.

În ce limbă vorbesc românii din Canada când se întâlnesc să socializeze în diferite ocazii? Se poate face o grupare în două categorii: cei care nu şi-au uitat limba şi o vorbesc natural şi fără rezerve şi o altă categorie reprezentată de cei care vorbesc

BDD-V2505 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:11 UTC)

«rom-gleza» sau «rom-engleza» şi care nu mai vorbesc româneşte nici în familie. La auzul unor structuri româneşti trunchiate de structuri şi cuvinte disparate în limba engleză nu poți să nu te gândeşti la suferințele pe care româna le îndură. Motivele pentru care unii vorbesc „rom-gleza" sunt variate: copiii calchiază sau contaminează anumite structuri *Pot să am apă?* după englezescul „*May I have some water?*", *Am foame* după englezescul *I`m hungry* sau *A răsărit muna,* în care românescul *lună* plus englezescul *moon* duc la un nou cuvânt, pe care cei cu oarecare cunoştințe lingvistice din amble limbi îl înțeleg. Adulții fac uneori economie de mijloace lingvistice: *Am downloadat un document de pe net, Am făcut un mistake, I-am spus whatever ce că am şi am uitat, M-am dus în backyard şi am citit ...* în care structura românească alcătuită din substantiv plus locuțiunea prepozițională «grădina din spatele casei» este suplinită de un singur lexem sau alteori preiau structuri după model englezesc *Este unbelievable!, Nu sunt familiar cu acest subiect! – I`m not familiar with this topic! Am agreat asupra propunerii! – They agreed on the proposal! Dacă eşti în regulă? – If you` re ok with...Eşti convenabil?* cu sensul „te simți bine?". Alții păcătuiesc față de limba română prin necunoaşterea sensului corect al unor lexeme: *Mâncarea conține carne măcinată*, enunț în care cuvântul *tocată* este înlocuit cu mai familiarul *măcinată, Stai pe soare sau pe umbră?* Cu sensul „stai la soare sau la umbră?" *Mulțumim suporterilor bisericii! Vă rugăm cumpărați lumânări din biserică, vă mulțumim pentru suportul arătat* sau a regimului cazual al unor prepoziții: *Anul trecut am fost la România, Am adus panglică tricoloră de la România, La Canada ne permitem să mergem săptămânal la barbeque, I-am spus la Carmen să te ajute, Să vă adresați pentru informații la reuniunea de doamne...etc.*

Cu mari păcate față de română sunt şi câteva anunțuri publicitare din ziarele şi revistele editate jumătate în limba română, jumătate în engleză: *Casa de odihnă (Retirement house) vă stă la dispoziție cu următoarele servicii....Toate aceste servicii desfăşurate într-o casă de 6000 sq.,ft., amplasată pe un teren pristin de 2.2 acrii înconjurat de copaci maturi, cu pond de apă şi gazebo, plus teren de tenis în inimă ...* înțelegând în mijlocul incintei, *Prepararea taxelor pentru corporații, companii ne-incorporate, parteneriate ...* şi structuri pleonastice de tipul: *Această carte ar trebui să se afle în biblioteca personală a fiecăruia ... şi persoane fizice individuale*[7]. Mai greu sau mai uşor pentru unii, destul de dificil la început (o glumă care circulă între românii canadieni este aceea că în Canada „primii 25 de ani sunt mai grei"), Canada rămâne încă o destinație atrăgătoare pentru mii de familii de români, în special pentru familiile tinere, la început de drum, cărora le este dificil sau chiar imposibil, uneori, să îşi construiască o viață cu un nivel de trai decent în România.

În procesul de integrare, subiectul păstrează o parte din specificitatea sa culturală, făcând parte din unele structuri ale societății dominante. Integrarea nu este realizată printr-o mişcare unilaterală a nou venitului spre societatea dominantă. Aceasta se aseamănă cu un proces multidimensional, în care toate elementele părții integrante sunt redefinite de către noul venit. Fiecare integrare provoacă o nouă elaborare a integrității societății în aflate în schimbare.

[7] *Pagini Aurii Româno-Canadiene*, 2007, p. 53.

BDD-V2505 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:11 UTC)

Bibliografie

Abou, Selim**,** *L`identité Culturelle: Realtions intèrethnique et problèmes d`acculturation*, Paris: Anthropos, Editura Pierre Vallaud, 1981.
Berry, J.W., *Acculturation and Adaptation in a New Society*, în „International Migration", vol. 30, 1992, p. 69-91.
Berry, J.W., Kim, Power, S., Young, M., & Bujaki, *Acculturation attitudes in plural societes*, în „Applied Psychology", nr. 38, 1989, p. 185-206.
Berry, J.W., J. Samuda, Michel Laferrière, *Multiculturalism in Canada,* Toronto, 1984.
Dicționarul explicativ al limbii române, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan", ediția a 2-a, Bucureşti, 1996.
Dasen, Pierre, Christiane Perregaux, Micheline Rey, *Educația interculturală*, Iași, Editura Polirom, 1999.
Redfield, R. et alii, *Memorandum on the study of acculturation,* în „American Antropologist", nr. 38, p. 149-152.
The impact of multi-ethnicity on Canada education, editată de Vincent O`Doyle, Toronto, 1977.

Des interférences roumaines – canadiennes

La migration est un phénomène aussi ancien que l'humanité. Après le moment de la Révolution de 1989, la Roumanie se confronte de plus en plus avec la migration massive de ses citoyens vers d'autres pays. De nos jours, les raisons de la migration sont, tout comme au XIX-ème siècle, surtout de nature économique. Pour les gens possédant des diplômes universitaires qui décident de quitter leur pays, une destination préférée au cours des dernières années c'est le Canada, un état fédéral de l'Amérique du Nord.

Notre article se propose de présenter quelques observations à caractère personnel, concernant la manière dont les Roumains, une communauté minoritaire au Canada, réussissent à s'adapter et à s'intégrer dans la nouvelle société. Au moment de l'arrivée dans un autre pays, l'émigrant (adulte où enfant) souffre beaucoup de transformations et aussi le phénomène *d'acculturation.*

Universitatea din Bacău
România

BDD-V2505 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:11 UTC)

BDD-V2505 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:11 UTC)